

تسهیل یادگیری درس مهارت های زندگی موفق کدام اند؟

کتاب تفکر و سبک زندگی هفتم

نویسنده مسئول: سایه قاسمی

دانشجوی کارشناسی رشته مشاوره و راهنمایی دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید صدوقی استان کرمانشاه

Sayehghasemi479@gmail.com

دکتر عادل سلیمانی

مدرس دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید صدوقی استان کرمانشاه

Adell58@gmail.com

چکیده

هدف کلی پژوهش کیفی حاضر که به روش مشارکتی انجام شده است، تسهیل یادگیری درس مهارت های زندگی موفق کدام اند؟ در کتاب تفکر و سبک زندگی پایه هفتم با رویکرد درس پژوهی است. جامعه آماری پژوهش حاضر ۳۵ دانش آموز دختر پایه هفتم استان کرمانشاه مدرسه هاجر می باشد. تیم درس پژوهی در این تحقیق داده هارا از طریق مشاهده و مصاحبه نیمه ساختارمند طی دو مرحله آموزش و اجرا مورد نقد و بررسی قرار دادند تا داده ها به اشباع نظری برسند. فرایند تجزیه و تحلیل داده ها توسط کد گذاری های متعارف انجام شد و تعداد ۹۱ کد باز، ۱۳ کد محوری و ۳ کد گزینشی حاصل گردید. نتایج به دست آمده از تدریس اول و دوم بیانگر این است که مهارت های فنی: مهارت کلاس داری، مهارت آموزشی، روش تدریس، مهارت تدریس، ایجاد انگیزه، مهارت های انسانی: ویژگی های ظاهری، مهارت ارتباطی، مشارکت گروهی، زبان بدن، مهارت کلامی و مهارت های ادراکی: مواد آموزشی، مدیریت زمان، موقعیت آموزشی در بهبود یادگیری درس مهارت های زندگی موفق کدام اند؟ در کتاب تفکر و سبک زندگی هفتم اثر گذار بود.

کلید واژه: تفکر و سبک زندگی، درس پژوهی، توسعه حرفه ای، روش تدریس

مقدمه

آموزش و پرورش انسان از دیرباز بشر را به خود مشغول داشته است. قدیمی ترین سندی که در این باره می توان یافت، «ستونی است که مجموعه قوانین حمورابی بر آن حک شده است. در بین نوشته های آن، که به دو هزار سال پیش از میلاد مسیح مربوطه است برای اولین بار در تاریخ به مقررات مربوط به آموزش و پرورش کودکان و نوجوانان از طریق کارآموزی و تقلید برمی خوریم.» (الماسی، ۱۳۸۴)

در ایران نیز آموزش و پرورش کم و بیش در حدود ۴ هزار سال پیشینه دارد. البته در میان ملت های اولیه از جمله ایرانیان، آموزش و پرورش بسیار ساده و ابتدایی بود و در واقع آموزش هایی را در بر می گرفت که هر کس با آن بتواند راه زندگی را پیدا کند و انتقال آن از نسلی به نسل دیگر انجام پذیرد. آموزش به بهره وری بیشتر از طریق تحریک تغییرات در دانش افراد، تولید، اثر بخشی فعالیت ها و نوآوری کمک می کنند. نگاهی به تجارب کشورهای مختلف نشان میدهد که مهم ترین عامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به ویژه توجه و سرمایه گذاری وسیع آن ها در آموزش و پرورش بوده است. (نقل در مقدم، ۱۳۹۲)

آموزش و پرورش از مهمترین نهادهای اجتماعی می باشد. از ضرورت های عصر جهانی شدن، نیاز به آموزش و پرورش در قرن بیست و یکم و تعلیم و تربیتی است که فراگیران را برای رویارویی با چالش های زندگی در

حال تغییر و غیرقابل پیش بینی آماده سازد(نصیری،هاشمی،۱۳۹۱) قرن بیست و یکم نیازمند آموزش نو و تازه معلم است. نظام های آموزشی نه تنها باید با تغییرات سریع همگام شوند، بلکه باید جهت دهنده و تسهیل کننده آن نیز باشند. به عبارت دیگر، زمان نو، انسان نو، تربیت نو و تربیت معلم نو می خواهد بنابراین معلمان نیز یکی از متغیرهای نیازمند تغییر به منظور سیستم های آموزشی هستند(کاردان،۱۳۸۱). یکی از عوامل مهم در پیشرفت کشورهای در حال توسعه کیفیت آموزشی آن کشورها است که در کشور های در حال توسعه و جهان سوم بسیار کیفیت آموزش پایین است.

گسترش، تنوع و خصوصی سازی نظام های آموزش در سراسر دنیا، چه در کشورهای در حال توسعه و چه کشورهای توسعه یافته به طور روزافزون با کیفیت آموزش عالی در ارتبا بوده است. علاوه بر این، جهانی شدن شدیداً از آموزش عالی متأثر بوده و چالش های جدیدی را برای کنترل و اداره آن به وجود آورده است (بازرگان، ۱۳۸۰) از آنجایی که انسان در نسل متفاوت و روز به روز نیاز های متفاوت تری پیدا میکند ارتقای آموزش و کیفیت آموزشی یکی از عوامل اصلی پیشرفت جوامع و پاسخ به نیازهای آنان است.

فعالیت های آموزشی هر کشور را میتوان سرمایه گذاری یک نسل برای نسل دیگر دانست. هدف اصلی این سرمایه گذاری، توسعه انسانی است. به عبارت دیگر، هدف فعالیت های آموزشی، رشد آگاهی و توانایی های بالقوه انسان است. علاوه بر آن به طور کلی آموزش وسیله ای برای شناسایی مسائل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه و پی بردن به راه حل های مناسب برای آنهاست(بازرگان،۱۳۸۰).

کیفیت آموزشی تحت تاثیر عوامل مختلفی است که یکی از این عوامل، پژوهش معلمان است یکی از انواع پژوهش معلمان درس پژوهی است. پژوهش به عنوان یکی از مهم ترین منابع شناخت و آگاهی انسان ها از گذشته، نقش مهم در توسعه جوامع و سازمان ها داشته است؛ در آموزش و پرورش نیز به عنوان یکی از پیچیده ترین و دشوار ترین عرصه های فعالیت های بشری، پژوهش در تولید دانایی و هدایت امور، نقشی برجسته دارد.

از آنجا که کیفیت نظام های آموزش و پرورش هر کشور به کیفیت معلمان آن وابسته است، ضرورت دار مسئولان آموزش و پرورش کشورها به انتخاب، استخدام و تربیت معلمان توانا توجه خاص مبذول دارد و آن را محور فعالیت های توسعه ای خویش قرار دهند(دهقان،۱۳۷۷) در واقع کیفیت فعالیت ساینهاد های اجتماعی تا اندازه زیادی به چگونگی عملکرد آموزش و پرورش بستگی دارد. کیفیت در حال حاضر یکی از محورهای اصلی آموزش می باشد. راهکارهای زیادی برای افزایش کیفیت آموزشی وجود دارد که می توان به موارد زیر اشاره کرد. استفاده از تجهیزات کمک آموزشی مانند کامپیوتر، ویدیو، اینترنت، استفاده از مشارکت دانش آموز و دانشجو، شیوه تدریس به روز مثل استفاده از یادگیری مشارکتی و... (شهرکی پور،۱۳۹۱).

امروزه توجه به بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموزان و پیشگیری از افت تحصیلی و عوارض ناشی از آن، از اهداف عمده نظام آموزش و پرورش جوامع مختلف است. از طرف دیگر، عملکرد تحصیلی فراگیران در سیستم

های آموزشی ارتباط مستقیمی با راهبردهای تدریس و یادگیری خواهد داشت. محققان همواره به دنبال یافتن پاسخی برای پر کردن خلاءهای یادگیری، رفع مشکلات و کمبودهای ناشی از نقص در فرآیند تدریس و یادگیری بوده اند. آنها به دنبال راه هایی بوده اند که تمرینات روزمره و خسته کننده را به تجربیات یادگیری تعاملی و لذت بخش برای اداره شاگردان تغییر دهند، به طوری که دانش آموزان مبانی اساسی و لازم و مفاهیم عمیق دروس را درک کنند (حسینی نسب و لطف اللهی، ۱۳۹۳). در سال های اخیر درس پژوهی به عنوان الگویی موثر برای ایجاد تحول در آموزش از طریق تولید و ترویج دانش حرفه ای معلمان، روشنگر جهت گیریهای متفاوتی از اقدامات معمول در این حوزه است. این پژوهش ها بیشتر بر مدرسه و کلاس درس استوار است و میکوشد معلمان را بیش از پیش در تصمیم گیریهای مربوط به شیوه های بهبود کیفیت آموزشی مدارس مشارکت دهد (صفاریان و فالج و میرحسینی، ۱۳۸۹).

درس پژوهی الگوی ژاپنی پرورش حرفه ای معلمان در مدرسه است و در عمل به گسترش فرهنگ یادگیری در مدرسه یاری میرساند و محیطی را فراهم می سازد تا معلمان از یکدیگر بیاموزند، دانش حرفه ای خود را ارتقاء دهند، به بازبینی و بازاندیشی در رفتار آموزش و تربیتی خود بپردازند و بیش از پیش به نیازها و نحوه تعامل با دانش آموزان توجه کنند (خاکباز و همکاران، ۱۳۹۰).

درس پژوهی برچرخه یادگیری گروهی، کیفی، مشارکتی و مداوم کارگزاران آموزشی شامل تبیین مساله، طراحی عمل بازاندیشی و بازبینی یافته ها استوار است (افتخاری، افتخاری، ۱۳۹۷). درس پژوهی با رویکرد تیمی و با معلمان فرهیخته و فعال فرصتی برای گفت و گو، یادگیری از طریق تجربه های خود و دیگران، بهبود آموزش مشارکتی را فراهم می آورد و با اجرای آن، آموزش موفق یک پیروزی است که به اشتراک گذاشته شده درس پژوهی به زبان ساده مطالعه و پژوهش جمعی در روش تدریس به عنوان راهکاری برای خروج از آموزش سنتی به فعال است که بر اهداف و درس های اصلی تاکید می کند. لذا منطق آن می گوید کلاس درس بهترین مکان برای آموزش است تفکر و سبک زندگی یکی از دروس مهم و تاثیر گذار است که بسیار کاربردی است و میتوان آن را در زندگی به کار برد. (حاجیان، کرمی و خندقی، ۱۳۹۸).

تفکر و سبک زندگی یکی از دروس مهم و تاثیر گذار است که بسیار کاربردی است و میتوان آن را در زندگی به کار برد. لذا هدف کلی پژوهش تسهیل یادگیری درس تفکر و سبک زندگی با موضوع مهارت های زندگی موفق کدام اند؟ با رویکرد درس پژوهی است. که یاد گرفتن مهارت زندگی یک اصل اساسی و کاربردی که باید در همان دروان کودکی و نوجوانی آموزش داده شود که افراد در زندگی خود به کار ببرند.

روش تحقیق

این پژوهش از نوع کیفی با رویکرد مشارکتی انجام شده است جامعه آماری این پژوهش ها یک کلاس ۳۵ نفری دانش آموزان پایه هشتم مدرسه هاجر شهرستان کرمانشاه تشکیل داده اند. داده ها تحقیق حاضر با مشاهده و مصاحبه نیمه ساختارمند طی دو مرحله تدریس درس مهارت های زندگی موفق کدام اند؟ کتاب تفکر و سبک زندگی پایه هشتم جمع آوری گردید و مورد نقد و بررسی تیم درس پژوهی قرار گرفت تا داده ها به اشباع نظری رسیدند فرایند تجزیه و تحلیل داده ها توسط کد گذاری های متعارف باز،+محوری و گزینشی انجام شد

نتایج و یافته ها

ردیف	کدها	نماد کدهای محوری	کدهای محوری	کد گزینشی
۱	معلم با ظاهر خشک وجدی وارد کلاس شد.	A1	مهارت ارتباطی	مهارت انسانی
۲	ورود با انگیزه و با نشاط معلم باعث اثر مثبت روانی میشود.	A2		
۳	بی حالی و خستگی معلم اثر منفی بر فراگیران می گذارد.	A3		
۴	معلم در برخورد اولیه با دانش آموزان ظاهری خندان و خوش رو دارد.	A4		
۵	معلم خود را به درستی معرفی می کند.	A5		
۶	معلم رابطه اش با دانش آموزان مثبت و سازنده بود	A6		
۷	معلم انعطاف پذیر است.	A7		
۸	معلم انتظارات خود را به طور مستقیم عنوان نکرد.	A8		
۹	چگونگی ورود معلم فرایند تدریس را تحت تاثیر قرار میدهد.	A9		
۱۰	با رودرو شدن مخاطبان امکان تعامل آنها با یکدیگر بیشتر میشود.	A10		
۱۱	معلم با دانش آموزان رابطه ی صمیمی داشت.	A11		
۱۲	اراستگی ظاهری معلم تقریبا مناسب بود.	B1	ویژگی های ظاهری	
۱۳	اراستگی های ظاهری انسان زمینه و عامل مهمی در جلب توجه افراد به شمار می آید.	B2		
۱۴	توجه به اراستگی ظاهری در محیط های آموزشی از عوامل مهم در نشاط آفرینی است.	B3		
۱۵	وضعیت ظاهری معلمان عامل مهمی در کارایی و پیام دهی در محیط های آموزشی است.	B4		
۱۶	رنگ پوشش بسیار مهم است.	B5		
۱۷	مدرس از اراستگی ظاهری خاصی برخوردار است .	B6		
۱۸	معلم از لباس های رسمی با رنگ مشکی استفاده کرده بود.	B7		

مهارت انسانی

مشارکت	گروهی	C1	با کار گروهی دانش آموزان در زمان کمتر مطالب بیشتری یاد می گیرند.	۱۹
		C2	کیفیت یادگیری با مشارکت گروهی افزایش می یابد.	۲۰
		C3	داشتن سرگروه برای نظم دادن به کار های گروهی الزامی است.	۲۱
		C4	کلید برگزاری جلسات موفق گروهی داشتن یک سرگروه است.	۲۲
		C5	تمامی فعالیت ها با کمک و همکاری دانش آموزان حل شد.	۲۳
		C6	از تجربیات دانش آموزان و نمونه های ماموس در تدریس استفاده شد.	۲۴
		C7	گروه های درسی در بحث و گفت وگو شرکت داشتند.	۲۵
		C8	در تمامی مباحث دانش آموزان گفت وگو و مشارکت داشتند.	۲۵
		C9	انان را به گروه های ۵ نفره تقسیم میکند.	۲۷
		C10	سپردن فعالیت به گروه ها	۲۸
مشارکت	زبان بدن	D1	ایجاد ارتباط چشمی مناسب با دانش آموزان	۲۹
		D2	برقراری ارتباط چشمی نشان دهنده حمایت و توجه نسبت به دانش آموزان است.	۳۰
		D3	ارتباط چشمی در یادگیری و افزایش تعامل معلم و دانش آموزان تاثیر مستقیمی دارد.	۳۱
		D4	معلم در هنگام تدریس از حرکات بدن استفاده میکند.	۳۲
مشارکت	کلامی	E1	صدای معلم بلند و رسا بود.	۳۳
		E2	لحن یکنواخت معلم باعث کاهش انگیزه و حوصله دانش آموزان شده بود.	۳۴
		E3	صدا یک امر مهم در بهبود امر تدریس به شمار می رود.	۳۵
		E4	صدا جایگاه مهمی در ارتباط بین معلم و دانش آموز دارد.	۳۶
		E5	با رسایی و شیوایی کامل صحبت می کرد.	۳۷
		E6	در طول تدریس صدا یکنواخت نبود.	۳۸
مشارکت	کلاس داری	F1	معلم با حضور خود در بین گروه ها آنها را برای انجام تکالیفشان هدایت و راهنمایی می نمود.	۳۹
		F2	از چینش کلاس استفاده شده است.	۴۰

مهارت فنی

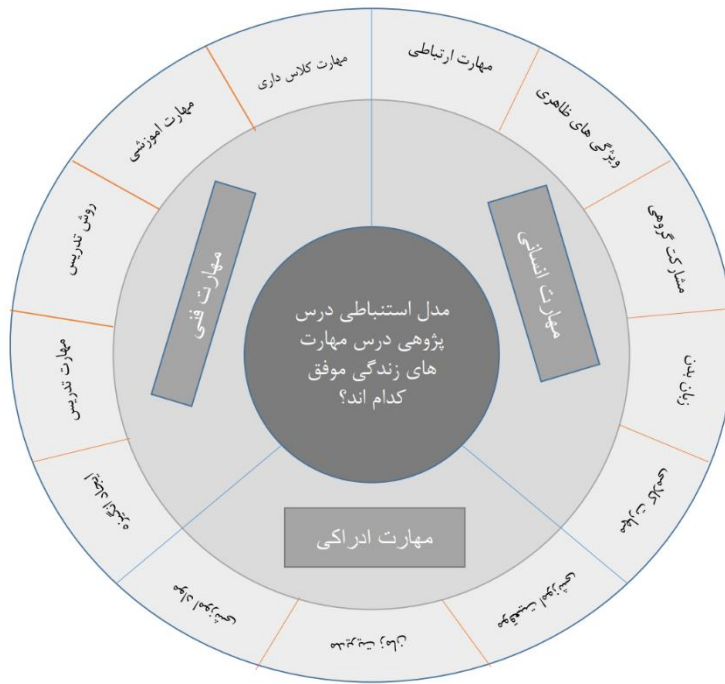
مهارت آموزشی	F3	چینش کلاس لابه مجری اجازه می دهد آسان تر با مخاطبان تعامل برقرار میکند.	۴۱	
	F4	مدرس نظم و کنترل کلاس را در اختیار داشت.	۴۲	
	F5	به دست گرفتن کنترل کلاس	۴۳	
	G1	معلم گروه بندی انجام داد	۴۴	
	G2	تعداد اعضای گروه ها مساوی نبود	۴۵	
	G3	اعضای گروه باید فرد باشد.	۴۶	
	G4	رعایت نشدن عناصر و اجزای طرح درس	۴۷	
	G5	عدم حضور و غیاب معلم	۴۸	
	G6	چیدمان صندلی روش جدیدی برای بهبود تدریس و کنترل محیط یادگیری تبدیل شده است.	۴۹	
	G7	معلم حضور و غیاب می کند.	۵۰	
	G8	معلم بر مباحث تسلط کامل داشت.	۵۱	
	G9	در پایان کلاس با همکاری دانش آموزان خلاصه ای از درس را مرور کردند.	۵۲	
	روش تدریس	H1	استفاده از روش تدریس فعال از جمله بحث ها و کارهای گروهی در کلاس به ایجاد محیط یادگیری بهتر کمک میکند.	۵۳
		H2	طرح درس با اجرا تطبیق کامل نداشت	۵۴
		H3	در آموزش سنتی فعالیت اصلی کلاس بر عهده معلم بود.	۵۵
		H4	معلم با بحث و گفت و گو گروهی درس را شروع و به پایان می رساند.	۵۶
		H5	کلاس چینش مناسبی برای نوع روش تدریس بارش مغزی نداشت.	۵۷
		H6	در روش تدریس بارش مغزی افراد به صورت گروهی برای حل یک مسئله تمام ایده های ذهنی موجود در ذهن خود را بیان میکنند.	۵۸
		H7	معلم از روش پرسش و پاسخ برای تحکیم آموخته های دانش آموزان استفاده کرد.	۵۹

		H8	نقش معلم و دانش آموز در فرایند یاددهی یادگیری یک اندازه است	۶۰	
		H9	از روش تدریس ساختن گرایبی استفاده شده بود.	۶۱	
		H10	یادگیرندگان مطالب جدید را به کمک مطالب قدیمی خود یاد می گیرند.	۶۲	
		H11	روش ساخت گرایبی جزء روش های فعال و اکتشافی است.	۶۳	
		H12	روش ساخت گرایبی بر تولید، کنترل و تعمیم دانش تاکید دارد.	۶۴	
		H13	درروش ساخت گرایبی دانش آموز نقش اساسی را ایفا میکند	۶۴	
		H14	در اجرای اهداف طرح درس نظم وجود داشت.	۶۶	
		H15	اهداف طبق طرح درس اجرا شد	۶۷	
		مهارت تدریس	T1	چینش کلاس مطابق با روش تدریس بود.	۶۸
			T2	در تدریس خود خلاقیت و نوآوری به خرج داد.	۶۹
			T3	کلاس دانش آموز محور بود.	۷۰
			T4	مسئولیت یادگیری برعهده دانش آموز است.	۷۱
			T5	در طول تدریس همواره دانش آموزان را به فعالیت و یادگیری تشویق می کرد.	۷۲
			T6	معلمان یک برنامه یا یک چهارچوب منظم و سازمان دهی شده برای کلاس خود تنظیم می کنند.	۷۳
			T7	طرح درس نقشه و راهی برای معلم و دانش آموزان است.	۷۴
T8	خلاقیت و نوآوری در تدریس مشهود بود.		۷۵		
T9	به موضوع درس تسلط دارد		۷۶		
T10	جو کلاس حین تدریس معلم محور نبود.		۷۷		
ایجاد انگیزه	S1	تشویق موجب رغبت، دلگرمی، نشاط و تحرک دانش آموزان میشود.	۷۸		
	S2	معلم با پخش کلیپی در دانش آموزان انگیزه به وجود آورد.	۷۹		
مهارت	محیط	K1	فضای کلاس از نظر چیدمان فیزیکی، صندلی ها و میز هاتاثیر زیادی روی مشارکت دانش آموزان در امور آموزشی دارد.	۸۰	

	آموزشی	K2	مدل چیدمان کلاس می‌تواند بر نحوه ارتباط بین معلمان و دانش آموزان اثر بگذارد.	۸۱
		K3	نحوه چیدمان کلاس بر تعامل دانش آموزان با یکدیگر، انگیزه و تمرکز آنان را افزایش دهد.	۸۲
		K4	فضای کلاس نور کافی داشته باشد	۸۳
		K5	ترتیب چیدمان قدرت یادگیری دانش آموزان را افزایش میدهد	۸۴
		K6	تأثیر چیدمان کلاس بر شیوه تدریس مربی، انتخاب فعالیت‌ها و رفتار دانش آموزان اثر گذار است.	۸۵
		K7	ترتیب چیدمان قدرت یادگیری دانش آموزان را افزایش میدهد.	۸۶
	مدیریت زمان	L1	معلم زمان بندی درستی در تدریس داشت.	۸۷
		L2	معلم تدریس خود را منطبق بر زمان تعیین شده در طرح درس ارائه داد.	۸۸
	مواد آموزشی	M1	نحوه استفاده از تابلو در میزان یادگیری دانش آموزان تفاوت زیادی ایجاد می‌کند.	۸۹
		M2	معلم تابلو نویسی مناسبی نداشت.	۹۰
		M3	فضای کل تخته را با نام گروه‌ها و تعاریف دانش آموزان اختصاص داده است.	۹۱

مدل استنباطی درس پژوهی در سبک زندگی هشتم

شکل ۱_ مدل استنباطی درس پژوهی

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف تسهیل یادگیری درس مهارت های زندگی موفق کدام اند در طی دو مرحله تدریس انجام شد و ۹۱ کد باز، ۱۳ کد محوری و گزینشی از آن استخراج شد.

هدف از تدریس افزایش توانایی یادگیری است و تدریس خوب نتیجه اش خوب یادگرفتن است. دانش آموزانی خوب یاد میگیرند که راهبردهای خوب یادگرفتن و کسب آموزش و پرورش را در خود توسعه میدهند. الگوی تدریس به دانش آموزان کمک میکند که ذخایر این راهبردها در آنان توسعه یابد، این الگوها به رشد دانش آموزان به مثابه فردی با توانایی افزایش تفکر و رفتار عاقلانه و ساختن مهارت ها و تعهدات اجتماعی یاری میرساند، متأسفانه در مدارس موجود چندان توجهی به این اصل نمیشود. نظام های آموزشی و معلمان بیش از آنکه عمل کنند حرف میزنند آنان با روشهای خشک قالبی، دیکته کردن کتابه ای درسی و برنامه های فشرده خود، قدرت اندیشیدن را از شاگردان گرفتهاند. مدارس به جای انتقال و انباشتن حقایق علمی به ذهن شاگردان، بایستی به روشهای فعال که باعث افزایش قدرت تفکر انتقادی و اندیشیدن در دانش آموزان میشود تأکید کنند (بهرنگی و اقایاری، ۱۳۸۳)

معلمان به عنوان رکن اساسی نظام آموزش و پرورش در دستیابی به اهداف نظام آموزشی نقش و جایگاه ویژه ای دارند مدیریت زمان و سبک رهبری و معلمان را می توان از عوامل مهم و تاثیر گذار در بهبود یادگیری فراگیران دانه زمان پدیده ای است که خلقت انسان و طبیعت حیات و ممت انسان و گردش طبیعت بر اساس آن قرار دارد و به قول و قرار است زمان قبل از خلقت انسان بوده است (ایزدی، ۱۳۸۸)

مدیریت کلاس درس عبارت است از رهبری کردن امور کلاس درس از طریق: تنظیم برنامه درسی، سازمان دهی مراحل کار و منابع، سازمان دهی محیط به منظور بالا بردن کار نظارت بر پیشرفت دانش آموزان و پیش بینی مسائل بالقوه است (صفوی، ۱۳۷۲) خدمات آموزشی به ویژه خدماتی که از طریق مدارس و مؤسسات آموزشی ارائه می شود، از مهمترین حوزه های خدماتی در هر جامعه است که از نقشی بی بدیل در توسعه یافتگی جوامع برخوردار است. بنابراین، توجه به ارتقای کیفیت خدمات آموزشی به طور مستمر، امری ضروری به نظر می رسد (نورالنسا و همکاران، ۱۳۸۷).

یکی از مهمترین عوامل موثر بر یادگیری، محیط کلاس است. معلم باید بتواند یک محیط شاد و خلاق برای یادگیری فراهم نماید. علاقه و توان معلم و دانش آموزان در کلاس، تعاملات رفتاری را موجب میشوند که

اساس فرآیندهای یاددهی-یادگیری را به وجود می آورند. البته روابط بین معلم و دانش آموزان، کاملاً تنظیم شده و قابل پیش بینی نیست. ارتباط مؤثر، یکی از وظایف محوری آموزش مؤثر است، زیرا دانش آموزان عمدتاً در ارتباط مؤثر با دیگران است که نحوه ی تعامل سازنده و مثبتی که در زندگی آینده ی آنان میتواند راهگشا باشد را یاد گرفته و مطالب علمی را نیز به صورتی اثربخش تر یاد میگیرند. اگر محیط کلاس و موقعیت های ارتباطی، به طور مثبت و تقویت کننده باشند یادگیری فراگیران بهتر و اثربخش تر میگردد. در هر صورت ارتباط، قلب فرآیندها و فعالیتهای کلاس است (نوروزی، ۹۸).

یکی از وظایف مهم معلم ساختن فرمولهایی برای مدیریت کلاس است. روش تدریس و فلسفهای که معلم بر اساس آن آموزش میدهد بر نحوه مدیریت کلاس مؤثر است و نحوه مدیریت کلاس نیز بر روش تدریس مؤثر بوده و تجارب موفقیت آمیز کلاس را بالا خواهد برد. یکی از مسائلی که نظام آموزشی با آن دست به گریبان است، بحث رابطه معلم با فراگیران است. بر اساس دیدگاه های جدید روانشناسی فرایند آموزش باید به گونه ای طراحی و اجرا گردد که هر فرد استعدادها و قابلیت های خود را به منصف ظهور رسانده و در تمام ابعاد به صورت حداکثری رشد یابد (شیروانی شیری، ۱۳۹۸).

مهارت های ارتباطی، آن دسته از مهارت هایی هستند که به واسطه آنها افراد میتوانند درگیر تعامل های بین فردی و فرایند ارتباط شوند. یعنی فرایندی که افراد در طی آن، اطلاعات، افکار و احساسات خود را از طریق مبادله کلامی و غیر کلامی با یکدیگر در میان می گذارند در جوامع امروزی با پیچیده تر شدن فرآیند زندگی، اهمیت ارتباطات بیشتر میشود. در چنین جوامعی مهارت های ارتباطی یکی از مهمترین عوامل توسعه و تعالی موفقیت انسان به شمار میرود (قاسمی و صائمان، ۱۳۹۶)

بنابراین داشتن مهارت ارتباطی و تعاملی مناسب برای مدرسان نیز از اهمیت ویژه ای برخوردار است. چرا که مدرسان و تعلیم دهندگان، تأثیر بسزایی بر زندگی یادگیرندگان دارند. برای مثال، معلم میتواند، جوانی را از زندگی نابسامان نجات دهد، میتواند آنان را در برخورد با مشکلات آگاه و مقاوم سازد و حتی میتواند به گونه ای، یادگیرنده را تربیت کند تا بتواند به آرزوهای دست نیافتنی اش هم، نائل آید و در مقابل، کنشی نامناسب از سوی معلم میتواند باعث ایجاد تنفر از درس و یادگیری، در وجود یادگیرنده شود. مهارتهای ارتباطی، توانایی اختصاصی به شمار میآیند که برای رابطه ضروری هستند، به طوری که انسان میتواند با استفاده از آنها هنگام انتقال نمادین پیام به شکلی کفایت آمیز رفتار کند (دامنجانی، ۱۳۹۶)

مهارتهای ارتباطی برای مریبان از اهمیت زیادی برخوردار بوده و ضامن موفقیتشان میباشد (عاشقی و همکاران، ۱۳۹۷) مهارت فنی یعنی دانایی و توانایی در انجام وظایف ی ویژه که لازمه ی آن ورزیدگی در کاربرد فنون و ابزار ویژه و شایستگی عملی در رفتار و فعالیت است و افزون بر آن دربرگیرنده ی مهارت و تبحر در برنامه ریزی آموزشی، ارزشیابی، راهنمایی و فنون اداری و مالی آموزش و پرورش است (سلطانی، ۱۳۷۵)

منابع

۱. ایزدی، زهرا (۱۳۸۸). بررسی رابطه بین مهارت های سازمانی مدیریت زمان و خلاقیت مدیران آموزشگاه های شهرستان خرامه. پایان نامه کارشناسی ارشد برنامه ریزی آموزشی. دانشگاه علامه طباطبایی. تهران
۲. بازرگان، عباس (۱۳۷۶). ارزیابی درونی در دانشگاه، اخبار دانشگاه تهران، شماره ۲
۳. بهرنگی، محمد رضا، و آقایی، طیبه. (۱۳۸۳). تحول ناشی از تدریس مشارکتی از نوع جیگ ساوزد. وضعیت سنتی تدریس
۴. بیگدلی، الیاس (۱۳۸۰). نیازسنجی و ارائه چارچوب کلی آموزش مدیران مدارس راهنمایی شهرستان خدابنده، پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده دانشگاه تهران
۵. سلطانی، ایرج (۱۳۷۳). مهارت های انسانی مدیران مدارس و اندازه گیری میزان آن (مدیریت در آموزش و پرورش). شماره ۱۷.
۶. شیروانی شیری، علی (۱۳۹۸). مقدمه ای بر پژوهش عملیاتی. مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان ۱۸(۴) ۳۲۴-۳۲۳
۷. عاشقی، بهنام. رضایی صوفی، مرتضی. عزتی، ابراهیم. (۱۳۹۷). تعیین عوامل موثر در مهارت های کالمی مربیان برای جذب نابینایان به ورزش. دومین کنفرانس بینالمللی دستاوردهای نوین پژوهشی در علوم اجتماعی، علوم تربیتی و روانشناسی ۳۱ شهریور ۱۳۹۷
۸. قاسمی، حمید. صائمیان، فاطمه. (۱۳۹۶). مقایسه وضعیت خود برنندسازی و مهارت های ارتباطی دانشجویان رشته تربیت بدنی با سایر رشته ها. پژوهش های کاربردی در مدیریت ورزشی. سال ششم، شماره ۳ (پیاپی ۳۲)، زمستان ۱۳۹۶، صص ۴۳-۵۲
۹. فرهنگ، علی اکبر (۱۳۷۵). ارتباطات غیر کالمی، میبد: نشر دانشگاه آزاد میبد

۱۰. دامنجانی، معصومه. کیمیایی، سیدعلی. حسناآبادی، حسین. (۱۳۹۶) اثربخشی گروه درمان شناختی انسان
گرایانه بر بهبود مهارت‌های ارتباطی و حل مساله زنان متاهل. پژوهش‌های روانشناسی بالینی و مشاوره،
۷(۱) صص ۳۸-۵۱